

**T.C.
EKONOMİ BAKANLIĞI**

Sayı : 84832410.610-[7/38736] _ 254

28 Subat 2014

Konu : Yazılı Soru Önergesi

14665

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 12/02/2014 tarihli ve 43452547-120.07-164370 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazıları ekinde yer alan İzmir Milletvekili Sayın Rahmi AŞKIN TÜRELİ tarafından verilen 7/38736 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Nihat ZEYBEKCI
Bakan

EK :

1- Cevap yazısı (3 sayfa)

T.C.
EKONOMİ BAKANLIĞI

İzmir Milletvekili Sayın Rahmi Aşkın TÜRELİ tarafından verilen 7/38736 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin sorular ve cevaplar.

Sorular:

Bir ülkeye gelen doğrudan yabancı sermaye yatırımlarındaki artışlar, kısa dönemde o ülkenin döviz dengesine olumlu bir katkı yapmakla birlikte, ileride oluşacak kâr transferleri nedeni ile uzun dönemde ekonomi üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. Nitekim ödemeler dengesi hesaplarına göre, Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırımların ülkelerine aktardıkları kâr transferi, 2002 yılında 401 milyon dolar iken, 2012 yılında 2,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, 2013 yılının Kasım ayı itibarıyla ise yıllıklandırılmış bazda 3,9 milyar dolara yükselmiştir. Diğer bir ifadeyle AKP'nin iktidarda olduğu 11 yılda 10 kat artan bir kâr transferi söz konusudur.

Bu bilgiler ışığında;

- 1- Ülkemize gelen yabancı sermayenin ülkelere aktardıkları kâr transferlerinde gözlenen hızlı artışın nedenleri nelerdir?
- 2- Ülkemize gelen yabancı sermayenin ülkelere aktardıkları kâr transferlerinin yıllar ve sektörler itibarıyla dağılımı nasıldır?
- 3- Ülkemize gelen yabancı sermayenin ülkelere aktar diki an kâr transferlerinin ülkelere göre dağılımı nasıldır?
- 4- Kâr transferlerindeki hızlı artışın, ülkemize gelen yabancı sermayenin imalat sanayi sektörleri yerine ağırlıklı olarak hizmet sektörlerine gelmesi ile bir ilgisi olduğunu düşünüyor musunuz?
- 5- Kâr transferlerinde gözlenen hızlı artış eğiliminin devam etmesinin önümüzdeki dönemde Türkiye ekonomisi üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği konusundaki düşünceniz nedir?

Cevaplar:

Türkiye'de son 10 yıllık dönem içerisinde yürütülen istikrarlı ve öngörülebilir politikalar sayesinde ekonomide güven ortamı oluşturulmuş ve bu kapsamda uluslararası doğrudan yatırım girişleri bu dönemde kayda değer bir biçimde yükselmiştir. Türkiye'ye gelen toplam uluslararası doğrudan yatırım tutarı 1975-2002 döneminde sadece 15 milyar dolar seviyesinde iken, 2003'ten 2013 yılına kadar olan dönemde 9 kat artarak 136,3 milyar dolar olmuştur. 2002 yılında 18,8 milyar dolar olan stok değeri de 8 kat artarak 2013 sonu itibarıyla 145,3 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'deki yabancı sermayenin son yıllarda artan miktarı ile birlikte, kâr transferi de yıllar itibarıyla artmıştır; ancak oranlarda büyük bir değişiklik yaşanmamıştır.

Son on yıllık dönemde yabancı yatırımcıların kâr transferlerinin Türkiye'deki yabancı yatırım stokuna oranı %0,9 ile %3 arasında değişen değerler almıştır. Bu oranların yıllar itibarıyla gösterimi aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Kâr etme, yatırımcıların yaptıkları yatırımlarından bekledikleri bir durumdur. Yabancı yatırımcıların yapılan yatırım sonucu oluşan şirket kârlarının bir kısmını ülkelerine geri götürmeleri, yatırım kavramının beklenen ve doğal bir sonucudur.

Ülkemize gelen yabancı sermayenin ülkelere aktardıkları kâr transferlerinin yıllar itibarıyla dağılımı, uluslararası doğrudan yatırım stok değeri ve karşılaştırmalı oranları ile birlikte aşağıdaki tabloda verilmiştir.

	Kâr Transferi (milyon dolar)	Uluslararası Doğrudan Yatırım (UDY) Stok Değeri (milyon dolar)	Kâr Transferi/UDY Stok Değeri (%)
2002	380	18.811	2,0
2003	468	33.224	1,4
2004	796	38.591	2,1
2005	890	71.322	1,2
2006	1.020	95.127	1,1
2007	1.812	155.162	1,2
2008	2.394	80.385	3,0
2009	1.993	143.690	1,4
2010	2.363	186.937	1,3
2011	2.447	136.427	1,8
2012	1.692	187.363	0,9
2013	3.304	145.263	2,3

Kaynak: TCMB

Küresel çapta uluslararası doğrudan yatırımların temelini sınır ötesi birleşme ve satın alma işlemleri ile komple yeni (greenfield) yatırımlar oluşturmaktadır. UNCTAD'ın yayınladığı World Investment Report 2013'a göre, 2012 yılında, dünyadaki komple yeni (greenfield) yatırımların %55'ini hizmetler sektörü, %45'ini ise imalat sektörü oluşturmaktadır. 2012 yılında dünyada yapılan sınır ötesi birleşme ve satın alma işlemlerine bakıldığında ise, %52'sini hizmetler sektörü, %48'ini imalat sektörü oluşturmaktadır. Bu oranlar, dünyada son yıllarda uluslararası doğrudan yatırımların, hizmetler sektörü lehine bir grafik çizdiğini göstermektedir.

Türkiye'de de TCMB verilerine göre, son 10 yıllık dönem incelendiğinde uluslararası doğrudan yatırımlarda hizmetler sektörünün ağırlığının daha fazla olduğu görülmektedir. 2012 yılında, Türkiye'ye gelen yatırımların %49'u hizmetler sektörüne, %40'ı da, imalat sektörüne gelmiştir. Bu kapsamda bakıldığında, Türkiye'deki sektörel dağılım dünyadakinden çok da farklı olmadığı görülmektedir.

Yabancı sermaye girişlerinin en çok arzu edilen şekli doğrudan yabancı yatırım şeklinde gerçekleşenlerdir. Ülkemizin 2002 yılına kadar aldığı doğrudan yabancı yatırımların

toplamı 15 milyar dolar seviyesindedir. Türkiye özellikle son 12 yılda, ülke ekonomisine ve siyasetine duyulan güven artışı sayesinde, doğrudan yabancı yatırımların önemli bir durağı olmayı başarmıştır. 2003 yılından 2013 yılına kadar geçen süre zarfında, ülkemize 135 milyar doların üzerinde doğrudan yabancı yatırım girişi olmuştur.

Doğrudan yabancı yatırımlar ülkemizin teknolojik gelişim sürecine, üretim ve istihdam kapasitesine önemli bir destek sağlamıştır. Her yatırımda olduğu gibi, doğrudan yabancı yatırımlar için de yatırımcılar elde ettikleri karları istedikleri yerde değerlendirebilmektedir. Ancak, doğrudan yabancı yatırımların bir sonucu olan kar transferlerini sadece sermaye çıkışı yönünden ele alıp ülke ekonomisi için olumsuz olarak nitelendirmek yanlış bir değerlendirme olacaktır. Zira ülkemize gelen doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde ülkemizde istihdam artış göstermekte, bu yatırımların üretimlerinde kullanılan ara malı sayesinde, yan sanayii üretiminde teknolojik iyileşme ve üretim artışı gözlemlenmektedir. Bu çerçevede, doğrudan yabancı yatırımların ülke ekonomisi üzerinde teknoloji transferi, istihdam ve üretim artışı şeklinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Bu nedenle, uzun dönemde, doğrudan yabancı yatırımların ülke ekonomimizin yüksek teknoloji ve katma değerli yapıya dönüşüm sürecine vereceği olumlu katkı, kar payı transferleri ile gerçekleşen sermaye çıkışının üzerinde olacak ve doğrudan yabancı yatırımlar refah artışını destekleyecektir.